

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

به مناسبت هفتم مهر سال ۱۳۶۰

(سالروز شهادت پنج فرمانده دفاع مقدس)

نگاهی به زندگینامه و رشادتهای فرماندهان شهید

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: نرگس شامحمدی

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱	*مقدمه
۱	*اسامی فرماندهان شهید سانحه هوایی هفتم مهرماه سال ۱۳۶۰
۲	*مروری بر زندگینامه سرلشکر شهید محمد جهان آراء
۳	*مروری بر زندگینامه سرلشکر شهید ولی ا... فلاحی
۴	*مروری بر زندگینامه سرلشکر شهید یوسف کلاهدوز
۵	*مروری بر زندگینامه شهید سرلشکر خلبان شهید سید موسی نامجو
۶	*مروری بر زندگینامه سرلشکر شهید جواد فکوری
۷	*جمع بندی

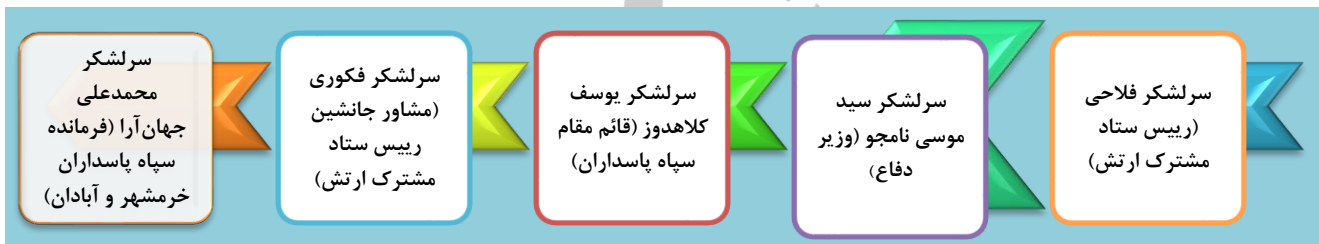
مقدمه

پس از اشغال خرمشهر و در هفته‌های ابتدایی حمله دشمن به خوزستان؛ شهر آبادان نیز در محاصره دشمن قرار گرفت. حصر این شهر که حدود یک سال به درازا کشید؛ با دستور رهبر فقید انقلاب اسلامی (ره) که فرمودند "حصر آبادان باید شکسته شود"؛ طی عملیات ثامن الائمه شکسته شد و این شهر از حصر دشمن آزاد شد.

پس از پایان موفقیت‌آمیز این عملیات پنج تن از فرماندهان رده بالای ارتش و سپاه جهت تقدیم گزارش به امام خمینی (ره) بوسیله یک فروند هواپیما "سی - ۱۳۰" عازم تهران شدند که هواپیما به علتی نامشخص دچار سانحه می‌شود و علاوه بر تلاش خلبان در نشانیدن هواپیما در محدوده منطقه سانحه؛ این هواپیما در زمینی ناهموار در محدوده کهریزک فرود می‌آید اما پس از طی مسافتی، در نقطه‌ای متوقف و بال چپ هواپیما به زمین اصابت کرده آتش می‌گیرد و ۴۹ نفر سرنشین آن از جمله پنج تن از سرداران رشید اسلام به درجه رفیع شهادت نائل می‌یابند.

"هفتم مهرماه" هر سال یکی از روزهای به یادماندنی دفاع مقدس؛ مصادف با روز شهادت "فرماندهان شهید دفاع مقدس" است. به همین مناسبت نگاهی داریم به زندگینامه و رشادتهای این شهدا در قبل و بعد از انقلاب.

اسامی فرماندهان شهید سانحه هوایی هفتم مهرماه سال ۱۳۶۰

حضرت امام خمینی (ره) به مناسبت وقوع سانحه هوایی شهادت فرماندهان دفاع مقدس در پیامی فرمودند:

*مروری بر زندگینامه سرلشکر^۱ شهید محمد جهان آراء^۲

- محمد علی جهان آراء، متولد ۱۳۳۳ در خانواده ای تهی دست، ولی با ایمان در خرمشهر دیده به جهان گشود.

- وی از ۱۵ سالگی به صف مبارزه بر ضد طاغوت پیوست و در سال ۱۳۴۹، به عضویت گروه حزب الله خرمشهر درآمد و تلاش وسیعی را در براندازی رژیم پهلوی آغاز کرد.

- دو سال بعد اعضای گروه توسط ساواک شناسایی شد و تمام اعضای آن دستگیر و زندانی شدند. در جریان این دستگیری، محمد جهان آراء به یک سال زندان محکوم شد.

- در سال ۱۳۵۴ در کنکور دانشگاه‌ها شرکت کرد و برای ادامه تحصیل راهی مدرسه عالی بازرگانی تبریز شد.

- در سال ۱۳۵۷ هنگامی که قرار بود به سرپرستی سید علی اندرزگو به سوریه و اردوگاه‌های مقاومت فلسطین سفر کند، به دلیل کشتار مردم تهران در میدان ژاله در هفدهم شهریور ۱۳۵۷ از سفر بازماند.

- محمد جهان آراء در سال ۱۳۵۸ ازدواج کرد. در همان سال فرماندهی سپاه خرمشهر را به عهده گرفت و هم‌زمان جهاد سازندگی خرمشهر را نیز پایه‌گذاری کرد.

- وی از بزرگ مردانی بود که نقش بسیار مهمی در تشکیل سپاه پاسداران خرمشهر ایفا کرد و توطئه‌های زیادی را برملا کرد.

- فداکاری و از جان گذشتگی این سردار شهید در جریان رزم خونین خرمشهر زبانزد همگان و نام او، تداعی کننده استقامت و پایداری در برابر تجاوز بعثیان بود.

- شهید جهان آراء پس از عمری مبارزه، سرانجام در مهرماه سال ۱۳۶۰ در سانحه هوایی کهریزک به همراه چند تن از فرماندهان ارشد دفاع مقدس؛ به شهادت رسیدند.

- نوحه معروف "ممد نبودی ببینی" پس از آزادسازی خرمشهر اولین بار توسط حسین فخری هم‌رزم او بر سر مزارش خوانده شد و یک‌سال بعد توسط غلام کویتی پور هم‌زمان با آزادسازی خرمشهر خوانده شد.

۱-خبرگزاری برنا؛ ۹۸/۷/۷

۲-همشهری آنلاین؛ ۹۹/۷/۷

*مروری بر زندگینامه سرلشکر^۱ شهید ولی... فلاحی^۲

- ولی الله فلاحی در ۱۰ اردیبهشت ۱۳۱۰ خورشیدی در کولج شهرستان طالقان به دنیا آمد.

- در سال ۱۳۲۴ خورشیدی برای ادامه تحصیل به تهران رفت. سه سال اول دبیرستان را در دبیرستان علامه پشت سر گذاشت و سپس وارد دبیرستان نظام شد.

- در مهر ۱۳۳۰ خورشیدی در دانشکده افسری تحصیلات خود را ادامه داد و پس از اخذ لیسانس در ۱۳۳۳ خورشیدی با درجه ستوان دومی فارغ التحصیل شد.

- وی خدمت خود را در لشکر ۹۲ زرهی اهواز آغاز کرد و در سال ۱۳۳۷ به تهران منتقل شد و در دانشگاه نظامی به عنوان فرماندهی گروهان دانشجویان و فرماندهی گردان انجام وظیفه کرد.

- وی در سال های ۱۳۳۴ و ۱۳۳۹ خورشیدی دوره پرسنل نظامی و سپس دوره عالی آجودانی را در آمریکا پشت سر گذاشت.

- در سال ۱۳۴۸ برای گذراندن دوره فرماندهی و ستاد به دانشکده فرماندهی و ستاد (دافوس) اعزام شد که از شاگردان ممتاز این دانشکده بود.

- فلاحی به دلیل مخالفت با رژیم پهلوی چند بار زندانی شد اما به دلیل تفکر و دانش بالا و هوشی که داشت از افسران زبده قابل احترام ارتش بود که همواره مورد احترام فرماندهان ارشد بود.

- وی در خصوص فعالیت های سیاسی اش نوشته است: مبارزات سیاسی خود را از سال ۱۳۳۸ علیه رژیم وقت آغاز کرده ام.

- وی علاوه بر تدریس به مدت هشت سال مدیریت آموزش دانشکده فرماندهی و ستاد را نیز عهده دار شد.

- از ۱۳۵۱ تا اواسط ۱۳۵۳ با درجه سرهنگ دومی به همراه گروهی از افسران ایرانی به عنوان ناظر صلح سازمان ملل در آتش بس ویتنام، به آن کشور اعزام شد.

- پس از پیروزی انقلاب طی حکمی بازنشسته شد اما طولی نکشید که پس از موافقت شورای عالی انقلاب اسلامی از جانب محمدولی قرنی رییس ستاد مشترک، به خدمت اعاده و به فرماندهی نیروی زمینی منصوب شد.

- در سال ۵۹ سپهبد قرنی ترور می شود و در ۲۹ خرداد همان سال، حکم جانشینی ریاست ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران به سرلشکر فلاحی ابلاغ می شود.

- ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری وقت نیز از مقام فرماندهی کل قوا عزل و اختیارات او در نامه ای از امام (ره) به شهید فلاحی تفویض می شود.

- با شروع جنگ تحمیلی سرلشکر فلاحی به عنوان نخستین تدبیر «لشکر ۱۶ زرهی قزوین» را به منطقه اعزام کرد و خود نیز همواره در جنوب و غرب کشور حضور داشت.

- در مهر ۱۳۶۰ خورشیدی اوج تلاش و مقاومت ارتش برای توقف نهایی حملات دشمن در آبادان اتفاق افتاد.

- به دستور سرلشکر فلاحی گردان ۱۵۳ پیاده لشکر ۷۷ به منطقه اعزام شدند و حمله آن گردان به سرپل دشمن در جنوب بهمنشیر در منطقه ذوالفقاری آبادان، فعالیت ارتش رژیم بعثی را برای ورود به جزیره آبادان خنثی کرد.

- آخرین حضور شهید فلاحی در منطقه جنگی، همزمان با عملیات «ثامن الائمه»؛ یعنی شکست حصر آبادان بود که پس از پایان این عملیات؛ تیمسار فلاحی به همراه چند تن از همزمانش در یک سانحه هوایی در کنار هم به دیار شهادت وارد شدند.

۱- ایسنا؛ ۱۴۰۰/۵/۳۱

۲- ایمننا؛ ۱۴۰۰/۱/۲

*مروری بر زندگینامه سرلشکر^۱ شهید یوسف کلاهدوز^۲

- یوسف کلاهدوز در اول دی ماه سال ۱۳۲۵ در قوچان متولد شد. وی پس از دریافت دیپلم، در تاریخ ۱۳۴۴ وارد دانشگاه افسری ارتش شد.

-وی به دلیل تیزهوشی و استعداد فراوان در ارتش؛ توانست به گارد شاهنشاهی منتقل شود.

-در بخش‌هایی از زندگینامه وی آمده است: از او پرسیدند چرا با توجه به موقعیتی که داری، شاه را نمی‌کشی؟ وی در پاسخ گفته بود باید دستور برسد، نباید خودسرانه عمل کرد و بی‌گدار به آب زد، زیرا من از آیت‌الله خمینی دستور می‌گیرم.

-این مبارز متعهد در دوران اوج‌گیری انقلاب اسلامی فعالانه در تمامی صحنه‌ها حضور یافت و با ورود امام به ایران فعالیت‌های خود را ادامه داد.

-در سال‌های پایانی رژیم پهلوی شهید کلاهدوز با چند واسطه با امام (ره) ارتباط داشت و از راهنمایی‌های ایشان استفاده می‌کرد و در تشکیل نیروها و شتاب بخشیدن به روند انقلاب فعالیت می‌کرد.

-وی در شب ۲۱ بهمن ۱۳۵۷ خورشیدی متوجه نقل و انتقالات مشکوکی در سطح پادگان و متوجه نقشه‌های آنها علیه امام (ره) می‌شود.

-از این رو شب از پادگان خارج می‌شود و خبر را به بیت امام می‌دهد و به پادگان باز می‌گردد و تا صبح مشغول بیرون آوردن سوزن چکاننده تانک‌ها می‌شود.

- بدین ترتیب بزرگترین توطئه رژیم را مبنی بر گلوله‌باران فرودگاه، مجلس، مرکز رادیو و تلویزیون، میدان ارگ، راه‌آهن و بیت امام را خنثی می‌کند.

-از جمله اقدامات وی پس از انقلاب؛ تشکیل سپاه پاسداران به فرمان آیت‌الله خمینی و راه‌اندازی واحدهای آموزشی سپاه و توسعه آن بود.

-وی در تدوین اساسنامه سپاه نقش اساسی داشت. آخرین مسئولیت وی، قائم مقامی فرماندهی سپاه بود. وی در کنار این وظیفه حساس، در شورای عالی دفاع نیز نقش مؤثری را بر عهده داشت.

-یوسف کلاهدوز یکی از چهره‌های درخشان و ممتاز سپاه پاسداران و قائم‌مقام فرمانده این نهاد در دوران دفاع مقدس بود

-وی نقش بی‌بدیل و تاثیرگذاری در جریان پیروزی انقلاب و در طول جنگ تحمیلی ایفا کرد و سرانجام نیز در مسیر تحقق اهداف نظام اسلامی به شهادت رسید.

۱-خبرگزاری مهر؛ ۹۹/۱۲/۱۷

۲-خبرگزاری برنا و خبرگزاری مهر؛ ۹۹/۱۰/۲ /۹۹/۷/۷

*مروری بر زندگینامه شهید سرلشکر^۱ خلبان شهید سید موسی نامجو^۲

-سید موسی نامجو در ۲۶ آذر ۱۳۱۷ در بندر انزلی به دنیا آمد.

-پدر او حافظ قرآن بود و با روحانیت ارتباط خوبی داشت، از این رو وی با تربیت پدری متدین با مبانی مذهبی آشنا شد.

-در پنج سالگی مکتبی مسجد محل بود. با هوش و ذکاوتی که از خود نشان داد، مسئولان مدرسه ابتدایی را قانع کرد که او را در پنج سالگی به عنوان دانش آموز بپذیرند و او شاگرد اول دبستان شد.

-موسی نامجو با نمرات بسیار خوب، دوره دبستان را تمام کرد و وارد دوره دبیرستان شد.

- او پس از انجام تحصیلات ابتدایی و متوسطه به تحصیل در دانشکده افسری ادامه داد و با مدرک لیسانس نقشه‌برداری (درجه ستوان دومی) در سال ۱۳۴۰ از دانشکده افسری فارغ‌التحصیل شد.

-شهید نامجو در سال ۱۳۴۹ ازدواج کرد که ثمره این ازدواج، ۳ فرزند(۲ پسر و یک دختر)بود.

-وی مخالف شرایط محیط رژیم سلطنت و جو حاکم بر ارتش شاهنشاهی بود و در جریان انقلاب ۱۳۵۷ نقش داشت.

- او نسبت به روح‌الله خمینی علاقه قلبی داشت و وی را سدی در مقابل انحرافات می‌شناخت و سخت نگران انحراف انقلاب بود.

- او پیش از انقلاب ۱۳۵۷ به سمت هیئت علمی دانشکده افسری منصوب شد که این مسئولیت، بعد از انقلاب به ریاست دانشکده، ارتقاء یافت.

-وی اولین فرمانده دانشکده افسری جمهوری اسلامی ایران بود که در سال ۱۳۵۸ دست اندر کار تحول اساسی در دانشکده افسری بود،

-پس از شهادت شهید چمران، نماینده فرمانده کل قوا (سید روح‌الله خمینی) در شورای عالی دفاع بود و مدتی بعد در نقش وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به خدمت پرداخت.

- شهید موسی نامجو از جمله فرماندهانی بود که با رایبه طرح‌های ابتکاری و موثر خود نقش بسزایی در تثبیت نظام جمهوری اسلامی و پیروزی نیروهای نظامی در مقابل دشمن بعث داشت.

-وزیر دفاع جمهوری اسلامی ایران در حادثه سقوط پرواز سی-۱۳۰ نیروی هوایی ارتش در سال ۱۳۶۰ همراه با تعدادی از فرماندهان نظامی دیگر به فیض عظیم شهادت نائل آمد.

^۱ -خبر آنلاین ۹۹/۹/۱۷

*مروری بر زندگینامه سرلشکر^۱ شهید جواد فکوری^۲

- جواد فکوری در سال ۱۳۱۷ در محله چرنداپ تبریز به دنیا آمد و پس از طی دوران کودکی، برای گذراندن دوره تحصیلات ابتدایی وارد مدرسه اقبال شد و پس از آن؛ تحصیلات متوسطه خود را در دبیرستان مروی تهران آغاز کرد.

- وی در سال ۱۳۳۷ مدرک دیپلم خود را با موفقیت کسب کرد و وارد دانشکده خلبانی شد و این دوره را با موفقیت به پایان رساند.

- جواد فکوری در سال ۱۳۳۸ در کنکور سراسری شرکت کرد و در رشته پزشکی پذیرفته شد ولی به خاطر علاقه زیادی که به خلبانی داشت، با انصراف دادن از تحصیل در دانشگاه در مهر ماه همان سال وارد دانشکده خلبانی نیروی هوایی شد.

- پس از گذراندن دوره مقدماتی پرواز در دانشگاه خلبانی، اولین پرواز مستقل خود را در سال ۱۳۳۹ با هواپیمای ۳۳۲- بر فراز آسمان دوشان تپه در وضعیت‌های مختلف و به مدت یک ساعت و نیم با موفقیت انجام داد.

- فکوری پس گذراندن این دوره، برای تکمیل آموزش به آمریکا اعزام شد و پس از یک سال و نیم با ۲۶۳ ساعت آموزش پرواز، موفق به اخذ گواهینامه خلبانی هواپیمای شکاری بمب افکن اف ۴ شد.

- وی پس از بازگشت به ایران، با درجه ستوان‌دومی در پایگاه یکم شکاری مشغول به خدمت شد و پس از مدتی به پایگاه هوایی شیراز منتقل و در گردان تاکتیکی شکاری مشغول به خدمت شد.

- جواد فکوری در سال ۱۳۴۳ ازدواج کرد که ثمره این ازدواج دو فرزند پسر و یک دختر می‌باشد.

- در هنگام پیروزی انقلاب اسلامی او معاون پشتیبانی پایگاه دوم شکاری تبریز بود و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به فرماندهی این پایگاه منصوب شد.

- در سال ۱۳۵۹ او و نیروی هوایی بحران ناشی از کشف کودتای نوزه را از سرگذراندند، علیرغم پاکسازی‌های گسترده و سوظن دولت انقلابی سرهنگ فکوری موفق به احیای فعالیت روزمره و پروازهای عملیاتی نیروی هوایی شد.

- بدنبال اولین انتخابات ریاست جمهوری و پس از تشکیل کابینه محمد علی رجایی او با حفظ سمت به عنوان وزیر دفاع برگزیده شد و به عضویت دولت درآمد.

- به‌دنبال حمله ارتش عراق به ایران در سی و یکم شهریورماه ۱۳۵۹، سرهنگ فکوری با موفقیت عملیات البرز یا طرح کمان ۹۹ را که شامل حمله سراسری به پایگاه‌های نیروی هوایی عراق و مراکز حساس نظامی و اقتصادی این کشور بود به اجرا گذاشت.

- موفقیت نیروی هوایی در اجرای این عملیات در شرایط بحرانی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و وضعیت جنگی شگفتی ناظران جهانی را به دنبال داشت.

- در ماه‌های آغازین جنگ نیروی هوایی تحت فرماندهی سرهنگ فکوری به مقابله با تهاجم زمینی ارتش عراق پرداخت و در بسیاری از موارد به‌ویژه حفظ شهر استراتژیک دزفول و پشتیبانی از مدافعان شهر آبادان نقشی حیاتی را ایفا کرد.

- شهید فکوری شخصاً در طراحی و اجرای عملیات اچ-۳، حمله به پایگاه‌های نیروی هوایی عراق در جوار مرز این کشور با اردن، شرکت داشت. حمله به اچ-۳ در کنار کمان ۹۹ جزو موفق‌ترین عملیات‌های نظامی نیروهای هوایی مدرن هستند.

- شهید فکوری در ۷ مهرماه سال ۶۰ در راه بازگشت از جبهه بر اثر سقوط پرواز هرکولس سی-۱۳۰ نیروی هوایی ارتش به همراه جمعی از فرماندهان ارتش و سپاه به درجه رفیع شهادت نائل آمد.

۲- خبرگزاری ایرنا و برنا؛ ۹۹/۷/۷

۱- خبرگزاری صدا و سیما؛ ۹۹/۷/۸

۲- ایمننا؛ مهر ۱۳۹۹

* جمع بندی

تاریخ دفاع مقدس ما؛ سرشار از دل‌و‌ریه‌های مردانی است که به ملت و کشور خدمت کردند و در این راه از گرانقدرترین سرمایه هر انسانی که جان خود است گذشتند. هفتم مهرماه هر سال یادآور شجاعت مردانی است که جاودانه تاریخ شدند.

سردارانی که یک برگ از تقویم تاریخ ایران را برای همیشه به خود اختصاص دادند تا شاید روایتی کوتاه از گمنامی و شجاعت آنان در حفظ کیان ملت و کشور خود باشند.

هفتم مهرماه هر سال یادآور خاطره پرکشیدگان به آسمان عشق و همدلی ایران را گرامی می‌داریم تا برگ زرین دیگری به دفتر گذشت و ایثار مردمان این کشور افزوده شود. یادشان گرامی و راهشان پر رهرو.

